

RAPPORT

Quick scan flora en fauna

Toetsing aan natuurwetgeving -en beleid

Klant: Waterschap de Dommel

Referentie: WAT_BE4444_R002

Versie: 03/Finale versie

Datum: 26 september 2016

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Water
Trade register number: 56515154

+31 88 348 20 00 **T**
+31 33 463 36 52 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Quick scan flora en fauna

Ondertitel: Toetsing aan natuurwetgeving –en beleid
Referentie: WAT_BE4444_R002
Versie: 03/Finale versie
Datum: 26 september 2016
Projectnaam: Natuurtoets Tongelreep - Achtereind
Projectnummer: BE4444

Opgesteld door: Celine Roodhart, Boy Possen

Gecontroleerd door: Arend de Wilde

Datum/Initialen: 26-09-2016

Goedgekeurd door: Chris van Doveren

Datum/Initialen: 26-09-2016

Classificatie

Vertrouwelijk

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The quality management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001, ISO 14001 and OHSAS 18001.

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	1
2	Juridisch kader	2
2.1	Flora- en faunawet	2
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.3	Wet Natuurbescherming	5
2.4	Natuurnetwerk Nederland	8
2.5	Boswet	8
3	Plangebied voorgenomen ingreep	9
3.1	Plangebied	9
3.2	Geplande werkzaamheden	10
4	Beschermde natuurwaarden in en rondom het plangebied	12
4.1	Werkwijze	12
4.1.1	Flora en faunawet	13
4.1.2	Vaatplanten	13
4.1.3	Grondgebonden zoogdieren	14
4.1.4	Vleermuizen	15
4.1.5	Broedvogels	15
4.1.6	Reptielen en amfibieën	16
4.1.7	Vissen	17
4.1.8	Ongewervelde dieren (dagvlinders, kevers, libellen, slakken e.d.)	18
4.2	Conclusies relevante soortgroepen	19
4.3	Natuurbeschermingswet 1998	20
4.3.1	Bepaling van te toetsen effecten	20
4.3.2	Samenvatting te toetsen effecten	22
4.4	Nationaal natuurnetwerk	22
4.5	Boswet	23
4.6	Samenvatting beschermde natuur in en rond het plangebied	23
5	Effectbeoordeling	24
5.1	Flora en-faunawet	24
5.1.1	Vleermuizen	24
5.1.2	Broedvogels	24
5.1.3	Vissen	24

5.1.4	Ongewervelde dieren	24
5.2	Natuurbeschermingswet 1998	25
6	Conclusie en vervolgstappen	25
	Literatuur	26

Bijlagen

1	Instandhoudingsdoelstellingen	
---	-------------------------------	--

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterschap de Dommel wil de Tongelreep tussen de Achtereindsestraat en de Hurken in Aalst weer laten meanderen en de aanliggende percelen natuurlijk inrichten. Het uitvoeren van een her-meandering wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling. Voor de uitvoering van ruimtelijke ontwikkelingen is het noodzakelijk om de mogelijk effecten op beschermde soorten en gebieden in beeld te brengen en eventueel maatregelen te treffen of ontheffing (Flora- en faunawet) dan wel vergunning (Natuurbeschermingswet) aan te vragen.

1.2 Doel

Het doel van deze rapportage is het in kaart brengen van de te verwachten effecten op beschermde soorten in en in de nabijheid van het plangebied. De risico's met betrekking tot beschermde soorten worden in kaart gebracht in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, Flora en faunawet, Nieuwe natuurbeschermingswet, de Boswet en het Nationaal Natuurnetwerk. Deze rapportage is geen gerichte inventarisatie van soorten; het brengt in de eerste plaats in beeld welke soorten verwacht worden op basis van habitatgeschiktheid. Dit wordt gedaan op basis van al beschikbare gegevens, een veldbezoek en een landschapsecologische interpretatie van de gegevens. Waarbij gebruik gemaakt wordt van de beschikbare landelijke verspreidingsgegevens van beschermde soorten (NDFF). Aan de hand van de verzamelde gegevens wordt een effectbeoordeling gedaan waar vervolgens conclusies voor vervolgstappen uit worden getrokken.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is een beknopt overzicht gegeven van de werking van relevante natuurwetgeving en beleid. De voorgenomen ingreep (inclusief een beschrijving van het plangebied) wordt besproken in hoofdstuk 3. Een beschrijving van de mogelijk aanwezige beschermde soorten is opgenomen in hoofdstuk 4. Hoofdstuk 5 geeft een inschatting en beoordeling van de effecten die worden verwacht door de geplande ingreep. De eindconclusies van deze toetsing en consequenties van de ingreep in het kader van de relevante natuurwetgeving zijn terug te vinden in hoofdstuk 6. In hoofdstuk 7 zijn de referenties weergegeven.

2 Juridisch kader

Binnen de Nederlandse natuurwetgeving wordt onderscheid gemaakt in de soortenbescherming en gebiedsbescherming. Hiervoor zijn twee wetten actief, respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. In beide wetten zijn naast het nationaal natuurbeschermingsbeleid ook tal van internationale verdragen en richtlijnen verankerd, zoals: Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetlands-Conventionie, Conventie van Bonn en CITES. Daarnaast is in het Nederlandse natuurbeleid aangegeven dat de verschillende bijzondere en beschermde natuurgebieden verbonden dienen te worden, wat tot uiting komt in het Natuur Netwerk Nederland (de voormalige Ecologische Hoofdstructuur). De EHS is planologisch verankerd in de Nota Ruimte. Voor de natuurbeschermingswet 1998 wordt op dit moment ook nieuwe wetgeving ontwikkeld; Wet Natuurbescherming, waar tijdens deze toetsing rekening mee is gehouden. Verder wordt er kort ingegaan op de Boswet. Hieronder wordt iedere wet/ beleid beknopt weergegeven.

2.1 Flora- en faunawet

Beschermingscategorieën en verbodsbepalingen

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild levende planten en dieren in Nederland door middel van een aantal verbodsbepalingen (tabel 1). In deze wet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn opgenomen. De opgenomen soorten zijn vaak op landelijk of Europees niveau zeldzaam of bedreigd, maar ook meer algemene soorten zijn beschermd in de wet.

De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Daarnaast erkent de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde). Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van het ministerie van Economische Zaken (EZ) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten van de provincies.

In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden. Daarnaast mogen planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld worden. Dit is nader omschreven in de algemene verbodsbepalingen, artikel 8 t/m 12. Naast deze verbodsbepalingen is er ook een algemene zorgplicht van toepassing. Deze zorgplicht schrijft voor dat er voldoende zorg in acht moet worden genomen voor alle in het wild levende planten en dieren. Ook is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten te beschadigen, vernielen of verstoren.

Verbodsbepalingen

De belangrijkste voor, ruimtelijke ontwikkeling en ingrepen relevante verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn weergegeven in figuur 1 Relevante verbodsbepaling Flora- en faunawet.

Artikel 2 (zorgplicht)	<p>1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.</p> <p>2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.</p>
Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Artikel 12	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
Artikel 13	Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort ..., te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, ..., binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.

Figuur 1: Relevante verbodsbepaling Flora- en faunawet.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Gebiedsbescherming is relevant voor speciaal aangewezen natuurgebieden en is geregeld via de Natuurbeschermingswet 1998.

De Natuurbeschermingswet 1998 richt zich op de gebieden die zijn aangewezen op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Met deze Europese richtlijnen worden habitats en soorten van Europees belang beschermd. Dit zijn de Natura 2000-gebieden. De Natuurbeschermingswet 1998 is ook van kracht voor beschermde natuurmonumenten en op gebieden die de Minister van Economische Zaken heeft aangewezen ter uitvoering van internationale verdragen en verplichtingen, zoals de Wetlands-Conventionie. Sinds 1 oktober 2005 is het beschermingsregime van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) van kracht. Vanuit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn zijn belangrijke bepalingen overgenomen. Eén van die bepalingen is het afwegingskader, inclusief compenserende maatregelen, zoals dat in artikel 6 van de Habitatrichtlijn staat. Het afwegingskader geeft aan op welke wijze besluitvorming plaats moet vinden voor plannen en projecten met mogelijke gevolgen voor beschermde Natura 2000-gebieden.

Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen (of momenteel nog aangemeld), te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van habitats kunnen verslechteren of die een verstorend effect kunnen hebben op Natura 2000-gebieden, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (artikel 19d, eerste lid). In Aanwijzingsbesluiten wordt door het Ministerie van Economische Zaken de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. Centraal in de Aanwijzingsbesluiten staan de instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van leefgebieden, natuurlijke habitats en populaties van in het wild levende plant- en diersoorten, waarvoor het betreffende gebied is aangewezen.

De instandhoudingsdoelstellingen ofwel Natura 2000-doelen, geven een concretisering van de hoofddoelstelling van het Natura 2000-netwerk voor Nederland. Deze concretisering gebeurt op landelijk niveau en op gebiedsniveau. Instandhoudingsdoelstellingen zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten. De Natura 2000-doelen op landelijk en op gebiedsniveau worden vastgelegd in het 'Natura 2000 Doelendocument'. Het Natura 2000 Doelendocument omvat het landelijke kader van de Natura 2000-doelen, de bijdrage van Nederland aan het Natura 2000-netwerk en de bijdrage van concrete gebieden hieraan. De Natura 2000-doelen betreffen zowel behoud van bestaande waarden als ontwikkeling van waarden. De doelen op gebiedsniveau worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten voor de Natura 2000-gebieden. In de beheerplannen wordt aangegeven hoe de beheerders deze doelen willen realiseren.

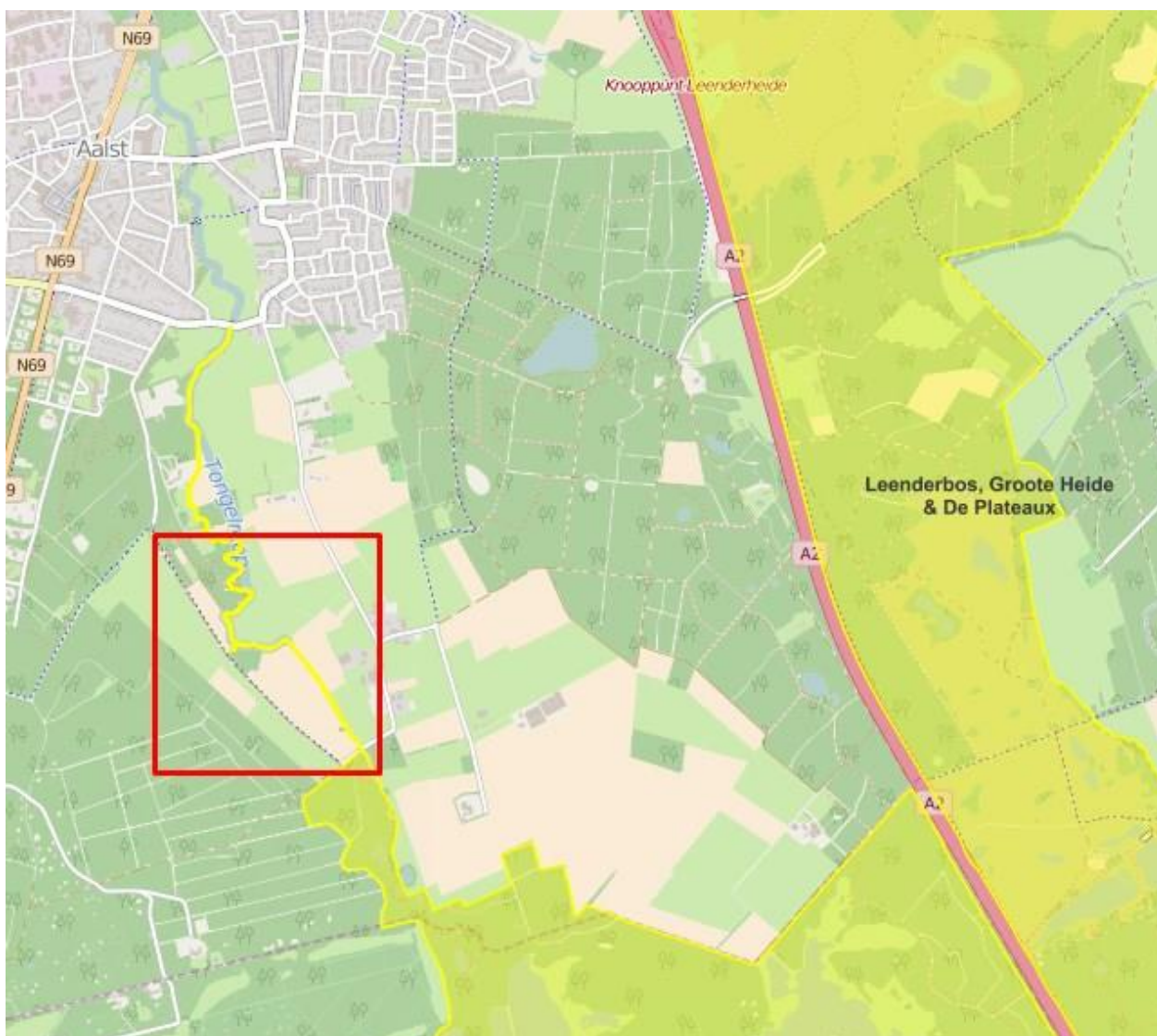
Het aanwijzingsbesluit definieert naast de instandhoudingsdoelstellingen de precieze omvang en begrenzing van het aangewezen gebied. Het is een formeel besluit en daarmee het instrument dat burgers, bedrijven en andere overheden direct bindt. Provincies en (rijks)overheid zijn echter verantwoordelijk voor de realisatie van maatregelen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. Aanwijzingsbesluiten hebben een onbepaalde looptijd en worden vastgesteld door de Minister van Economische Zaken (Ministerie van Economische Zaken).

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied kunnen invloed hebben op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de waarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt 'externe werking' genoemd. Externe werking treedt op wanneer er, ongeacht de locatie, een effectgebied ontstaat als gevolg van het optreden van ruimtelijke overlap tussen een invloed gebied van een instandhoudingsdoelstelling en een invloed gebied van een activiteit die plaatsvindt buiten een Natura 2000-gebied en waarvoor de instandhoudingsdoelstelling gevoelig is. Voor de vergunningverlening betekent dat ook voor activiteiten buiten het gebied getoetst dienen te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & de Plateaux overlapt met het plangebied (de Tongelreep zelf) en de Strabrechtse Heide & Beuven ligt op 6,5 km afstand van het plangebied. Voor deze gebieden zijn doelstellingen geformuleerd voor habitats en soorten van beekdal en heidelandschappen. De Strabrechtse Heide & Beuven liggen op een dermate grote afstand dat zij zich buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden; het is uitgesloten dat geluid, licht en optische effecten die gebieden bereiken. Het inrichten van het plangebied en het hermeanderen van de Tongelreep leidt niet tot een toenemende verkeersintensiteit of andere activiteiten waarbij stikstof vrijkomt; het is daarom ook niet te verwachten dat het project leidt tot een verhoogde stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Een nadere toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is om deze reden niet noodzakelijk voor het gebied Strabrechtse heide en Beuven. Voor het Natura- 2000 gebied Leenderbos, Groote Heide & de Plateaux zal er wel een nadere toetsing plaatsvinden (zie hoofdstuk 5).

Figuur 2. Ligging van het natura 2000 gebied Leenderbos, Grootte Heide & de Plateaux ten opzichte van het plangebied (in rode kader).

2.3 Wet Natuurbescherming

De Wet Natuurbescherming (verder WN) treedt, onder voorbehoud, per 1-1-2017 in werking. Deze wet is relevant als het besluit over een aanvraag tot ontheffing van de Flora- en faunawet nog niet genomen is voor 1-1-2017. Dan wordt (waarschijnlijk) een aanvraag namelijk beoordeeld onder de WN. Ook bezwaarschriften die nog niet zijn afgehandeld worden (onder voorbehoud) vanaf deze datum onder de nieuwe wet behandeld. In deze rapportage is daarom, voor zover beschikbaar, ook informatie opgenomen over soorten die onder de nieuwe wet beschermd worden of waarvan het beschermingsregime veranderd.

De soortbescherming wijzigt t.o.v. de huidige bescherming in de Flora- en faunawet. De voornaamste wijzigingen hebben betrekking op de soorten en de gewijzigde verbodsbepalingen. De belangrijkste wijziging met betrekking tot soorten vindt plaats bij de soortgroepen vaatplanten en vissen. Alle zoutwatervissen die niet in de Visserijwet zijn opgenomen en op tabel 2 van de Flora- en faunawet staan, zijn in de WN niet meer beschermd.

Voor vaatplanten geldt dat het grootste deel van de soorten uit tabel 1 en 2 van de Flora- en faunawet, in de WN niet meer is beschermd. Hiervoor in de plaats worden in de WN een groot aantal nieuwe vaatplanten beschermd.

Hoofdstuk 3 van de WN behandelt de bescherming van soorten, de mogelijkheid om vrijstelling te verlenen en dergelijke. De verbodsbepalingen uit de WN zijn anders geformuleerd dan de verbodsbepalingen uit de Ffwet, zie tabel 1 Verschillen tussen verbodsbepalingen in de huidige Flora- en faunawet en de Wet Natuurbescherming. Voor soorten van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vrijstelling worden verleend op basis van de in deze richtlijnen genoemde belangen (bijvoorbeeld openbare veiligheid of ter bescherming van flora en fauna). In de wet zelf zijn in de bijlagen 160 soorten opgenomen. Voor een groot deel van deze soorten geldt momenteel (onder de Flora- en faunawet) een vrijstelling in het kader van o.a. ruimtelijke ontwikkeling of een vrijstelling voor ruimtelijke ontwikkeling op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Onder de WN zal daar ontheffingsplicht voor gaan gelden, behalve als de Provincie Noord-Brabant een provinciale vrijstelling vaststelt. Deze tekst is aan verandering onderhevig door vele ontwikkelingen op dit moment (juni 2016).

Figuur 3. Noordelijke perceel in het plangebied, ingezaaid met gerst.

Tabel 1. Verschillen tussen verbodsbepalingen in de huidige Flora- en faunawet en de Wet Natuurbescherming.

Verbodsbepalingen Flora- en faunawet	Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming Soorten Vogelrichtlijn artikel 3.1	Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming Soorten Habitatrichtlijn artikel 3.5	Verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming Andere soorten artikel 3.10
<p>artikel 8 Het is verboden beschermde planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.</p>		<p>Vijfde lid Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlag I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.</p>	<p>Eerste lid Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden: c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.</p>
<p>artikel 9 Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.</p>	<p>Eerste lid Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.</p>	<p>Eerste lid Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.</p>	<p>Eerste lid Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden: a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.</p>
<p>artikel 10 Het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.</p>	<p>Vierde lid Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen. (vijfde lid: Het verbod, bedoeld in het vierde lid is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort).</p>	<p>Tweede lid Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.</p>	
<p>artikel 11 Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.</p>	<p>Tweede lid Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.</p>	<p>Vierde lid Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen</p>	<p>Eerste lid Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden: b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.</p>
<p>artikel 12 Het is verboden eieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen</p>	<p>Derde lid Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.</p>	<p>Derde lid Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.</p>	

2.4 Natuurnetwerk Nederland

Een tweede vorm van gebiedsbescherming bestaat uit het planologisch beschermde Natuurnetwerk Nederland (NNN, de voormalige Ecologische Hoofdstructuur). Voor het NNN geldt het 'nee, tenzij'-regime. Dit houdt in dat nieuwe plannen, projecten of handelingen die de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten niet zijn toegestaan, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. De negatieve effecten van de activiteit moeten bovendien zoveel mogelijk worden gemitigeerd en anders worden gecompenseerd.

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. Het Natuurnetwerk Nederland (de voormalige Ecologische Hoofdstructuur) en hierna NNN, is planologisch verankerd in het natuurbeheerplan 2016. Het NNN bestaat uit natuurkerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en natuurverbindingen. Bestemmingswijzigingen die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied significant aantasten zijn niet toegestaan. De provincie Noord-Brabant toetst het plan hierop en hanteert het 'nee, tenzij' beginsel'. Wanneer er significante effecten en geen alternatieven zijn moeten mitigerende en compenserende maatregelen genomen worden.

In voorliggende situatie is sprake van werkzaamheden in NNN-gebied. Het plangebied valt binnen de begrenzing van het NNN.

2.5 Boswet

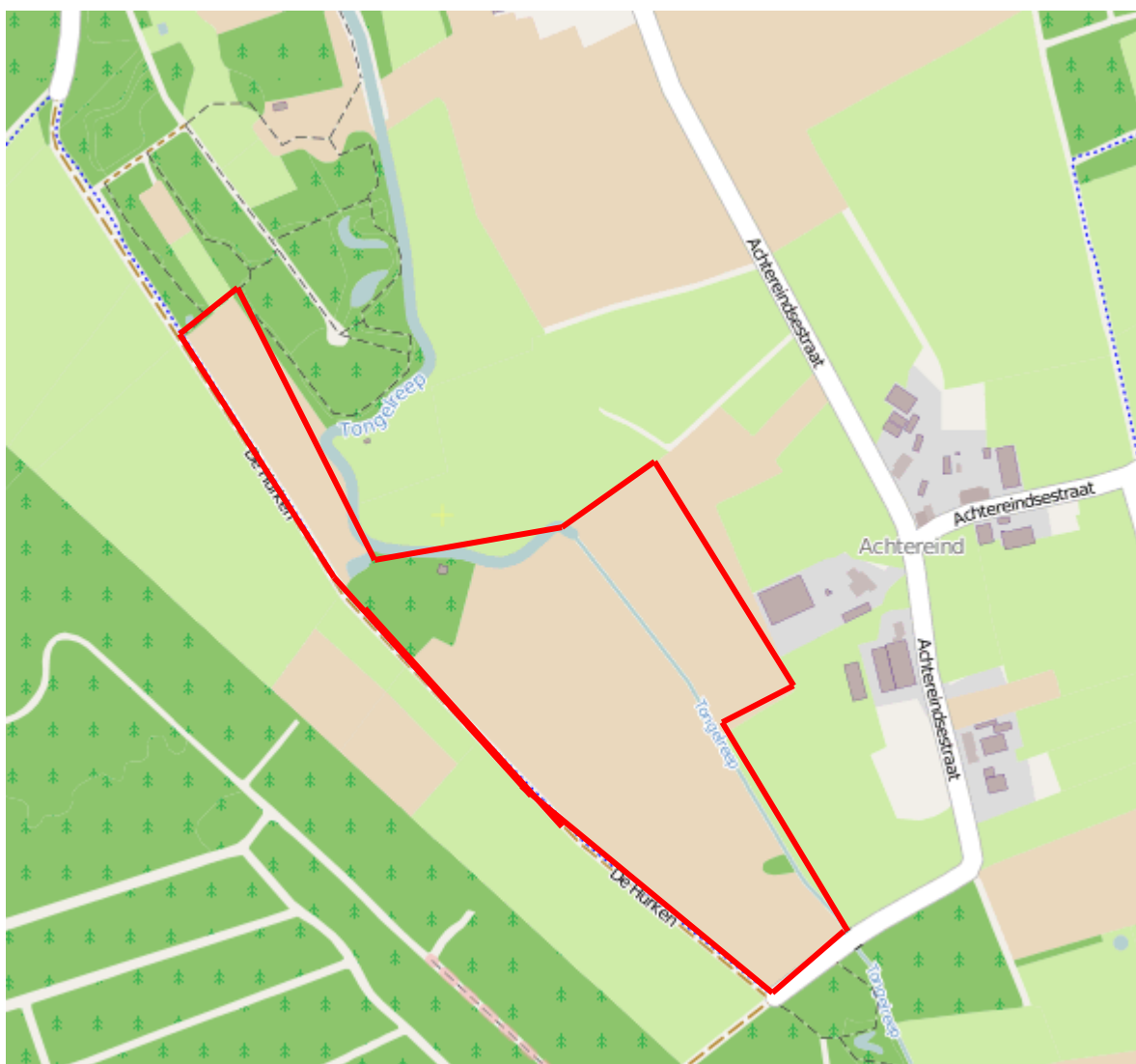
Bescherming van bos is in Nederland geregeld in de Boswet. De Boswet geldt voor bos, maar ook voor andere 'houtopstanden' zoals houtwallen, heester -en struikhagen, struwelen of beplantingen van bosplantsoenen wanneer deze buiten de bebouwde kom liggen, de opstand groter is dan 0,01 hectare (1 are) of het een laanbeplanting is met 20 bomen of meer. Voor het rooien van zulke opstanden moet minimaal een maand van tevoren bij het Ministerie van Economische Zaken een kapmelding gedaan te worden. Vaak moet minimaal het gekapte areaal herbeplant worden. De meldplicht geldt niet voor het periodiek kappen van hak-of griendhout, voor het kappen van houtopstanden in de uitvoering van een goedgekeurd bestemmingsplan, voor wegbeplantingen en eenrijige beplantingen op of langs landbouwgronden die bestaan uit populieren of wilgen, en enkele boomsoorten zoals Italiaanse populier (*Populus nigra var. italica*). Binnen de bebouwde kom is vaak een kapvergunning nodig, die tegenwoordig onder de omgevingsvergunning is ondergebracht.

3 Plangebied voorgenomen ingreep

3.1 Plangebied

In het noorden wordt het plangebied begrensd door een bosperceel en graslanden. In het zuiden wordt het plangebied begrensd door de Achtereindse straat, zie Figuur 4. De oostelijke en westelijke grenzen van het plangebied wordt bepaald door de eigendomssituatie van de percelen (de percelen in publiek eigendom vallen binnen het plangebied) en het zandpad met fietspad de Hurken. Het plangebied bestaat uit graslandpercelen onder natte omstandigheden (kwelpunten) waar de Tongelreep doorheen slingert. Halverwege het plangebied groeit een kleine bosopstand met soorten als es, zwarte els, eik, meidoorn, sleedoorn en hazelaar. Langs de Tongelreep staan verder een solitaire eik en een groepje eiken (26 stuks).

Figuur 4. Overzicht plangebied (in rood kader), bron; Cyclomedia, 2016.

3.2 Geplande werkzaamheden

De geplande werkzaamheden omvatten het hermeanderen van de Tongelreep en het herinrichten van het omliggende gebied. De werkzaamheden zullen bestaan uit het graven van meanders en het dempen van (delen van) watergangen. Daarnaast worden er mogelijk enkele poelen gegraven, maaiveldverhoging en plaatselijk ook maaiveldverlaging plaatsvinden. Verder worden er stuwen en een drempel aangelegd, en er wordt een vervallen brug (eventueel) verwijderd. Verder wordt er een grondwal aangelegd, stuweel aangeplant en er wordt hout in de beek gelegd. De geplande fysieke uitvoering van het werk is januari – maart 2017.

Figuur 5. Overzicht geplande ingrepen en inrichting.

Legenda

Bestaand

	Kadastrale grens
	Waterloop
	Projectgrens
	Brug
	Boom
	Lopstuw
	Bestaande groenstructuur

Nieuw

	Aanleg meander
	Aanleg watergang
	Dempen watergang
	Aanleg duiker
	Aanleg drempel
	Zoekgebied aanleg poel
	Aanleg grondwal

	Ophogen maaiveld
	Verlagen maaiveld
	Vochtig hooiland
	Bloemrijk grasland
	Boom
	Struweel
	Zoekgebied aanbrengen hout in beek

	Obstakelvrije zone
	Inrit onderhoud
	Verwerven grond

4 Beschermde natuurwaarden in en rondom het plangebied

Op 22 juni is het plangebied bezocht. Het veldbezoek vond plaats tussen 11.45 en 14.00 uur. Het was droog en zonnig weer met een temperatuur van 26 graden Celsius. Alle percelen waar werkzaamheden plaats gaan vinden zijn bezocht. Ook is er gekeken buiten de grens van het plangebied, ten oosten van de Hurken. Het plangebied bestaat voornamelijk uit graslanden met dominantie van witbol, rietgras, akkerdistel, ridderzuring en gewone berenklaauw. Op enkele plekken langs de Tongelreep zijn kwelplekken aangetroffen waar witte snavelbies, egelboterbloem en waterzuring groeit. De Tongelreep zelf biedt leefgebied aan weidebeekjuffers die in grote getallen zijn gezien. Het eikenbosjes met 26 eiken direct langs de Tongelreep bevat holtes van spechten en een oud kraaiennest. De bossage halverwege het plangebied stond blank en is begroeid met onder andere hazelaar, boswilg, zwarte els en es.

4.1 Werkwijze

Bevoegd gezag (Ministerie van Economische Zaken) verlangt dat uit het natuurwaardenonderzoek duidelijk wordt welke beschermde soorten in het plangebied leven, welke functie gebied heeft voor de soort(en), in hoeverre deze wordt aangetast door de voorgenomen werkzaamheden en welke schadebeperkende (mitigerende maatregelen) worden uitgevoerd om de functionaliteit te behouden. Daarom is het volgende stappenplan gevolgd.

Stap 1: Inventarisatie van mogelijk aanwezige beschermde soorten

Om een indruk te krijgen van het voorkomen van beschermde dieren en planten in het plangebied en omgeving is allereerst een bureaustudie uitgevoerd. Hierbij zijn openbaar beschikbare bronnen geraadpleegd op het (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten. Dit betreft vooral beschikbare verspreidingsalassen en de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Deze zijn aangevuld met door Waterschap De Dommel aangeleverde gegevens en inzichten (Mevr. I van der Laan). De gebruikelijke werkwijze is dat de gegevens uit de bureaustudie in het veld worden geverifieerd door middel van habitatgeschiktheid voor betreffende soorten. Het is daarmee géén soortgerichte inventarisatie.

Vervolgens is op 22 juni 2016 een veldbezoek uitgevoerd, gericht op het inschatten van de geschiktheid van het plangebied en de omgeving als habitat voor de beschermde soorten die, volgens de bureaustudie, voorkomen in de regio. Het is geen gericht onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten. De noodzaak daarvan kan blijken uit deze toetsing; dergelijk onderzoek moet voor elke soortgroep volgens een eigen methodiek en in een geschikt jaargetijde gedaan worden. Het veldbezoek is uitgevoerd door Celine Roodhart, werkzaam als ecooloog bij Royal HaskoningDHV. Tijdens het veldbezoek is de Tongelreep bemonsterd op vissen en amfibieën en is er geïnventariseerd op beschermde vaatplanten (o.a. orchideeën).

Stap 2: Vaststelling van de voorgenomen werkzaamheden en de effecten

Om vast te stellen of het project effect heeft op beschermde flora en fauna, is een beknopte analyse gemaakt van de voorgenomen werkzaamheden van het project en de mogelijke effecten daarvan op de beschermde soorten die mogelijk voorkomen in het gebied. Daarbij zijn ook de verwachte storingsfactoren (bijvoorbeeld verstoring, verdroging, e.d.) in aard, ruimte en tijd in beeld gebracht.

Stap 3: Beschrijving van de effecten op beschermde soorten

Door een analyse van de storingsfactoren uit stap 2 en de verspreiding van beschermde soorten (in tijd en ruimte) in het plangebied uit stap 1, is een beschrijving van de effecten van de geplande ingreep gemaakt. Hierbij is aangegeven in hoeverre de verstoringfactoren en gevoeligheid van aanwezige natuurwaarden overlappen (in omvang, ruimte en tijd). Vervolgens is beoordeeld of de effecten leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van relevant beleid en wetgeving.

Stap 4: Voorstellen van mitigerende maatregelen

In deze stap zijn maatregelen voorgesteld die de negatieve effecten voorkomen of zoveel mogelijk beperken.

Stap 5: Conclusie

In deze stap is bepaald of het waarschijnlijk is dat het project in het licht van de wet- en regelgeving ten aanzien van beschermde soorten doorgang kan vinden. Hierbij is rekening gehouden met de onder de Flora- en faunawet vastgestelde criteria ten aanzien van onder andere de gunstige staat van instandhouding van de soort, eventuele alternatieven en bij wet genoemde belangen. Ook worden in deze stap eventuele soortgerichte vervolgonderzoeken aanbevolen en vervolgstappen genoemd.

4.1.1 Flora en faunawet

Op basis van een veldbezoek en een literatuurstudie is inzichtelijk gemaakt welke habitats en biotopen er voorkomen binnen en direct rondom het plangebied. Tijdens het veldbezoek is aan de hand van de aangetroffen habitats beoordeeld voor welke soorten het plangebied geschikt is. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de verschillende beschermingscategorieën. De Flora- en faunawet kent verschillende categorieën van bescherming: de zogenaamde soorten van tabel 1, tabel 2, tabel 3 en vogels.

- Ffwet-tabel 1 betreft algemene, licht beschermde soorten. Bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt voor deze soorten een vrijstelling van ontheffingsplicht voor artikel 8 t/m 12. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld behalve de algemene zorgplicht (art. 2 Ffwet).
- Voor soorten van Ffwet-tabellen 2 en 3 en voor vogels is bij negatieve effecten een ontheffing nodig.
- Een uitzondering op het voorgaande: bij soorten van Ffwet-tabel 2 geldt dat als de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode, een ontheffing niet nodig is. Voorwaarde is dan wel dat volgens de condities van de gedragscode gewerkt wordt.

Binnen voorliggende rapportage wordt vanuit praktisch oogpunt alleen ingegaan op tabel 2 en 3 soorten en vogels, omdat het een ruimtelijke ontwikkeling betreft waardoor er voor de tabel 1 soorten al een vrijstelling geldt.

4.1.2 Vaatplanten

Uit de gegevens van het NDFF blijkt dat de vlottende waterranonkel, borstelgras, oeverkruid, kleine zonedauw, prachtklokje, draadzegge, witte snavelbies en wilde gagel zijn aangetroffen in het plangebied (NDFF, 2016). Tijdens het veldbezoek zijn borstelgras, oeverkruid, witte snavelbies, draadzegge en meerdere groeiplaatsen van de brede wespenorchis aangetroffen (coördinaten; 161.779,376.903 en 161.813-376.867). Al de individuen (enkele tientallen exemplaren) zijn aangetroffen op de middenberm grenzend aan het plangebied van de Hurken. De vlottende waterranonkel en de wilde gagel (tabel 1) zijn niet aangetroffen maar worden wel verwacht. Voor wat betreft de vlottende waterranonkel kan het zijn dat deze zijn weggespoeld tijdens de hoge piekafvoeren.

De vlottende waterranonkel groeit in snelstromende en heldere rivierarmen en kleinere rivieren en grote beken. Het water mag voedselrijk zijn. De wilde gagel is een landplant van zonnige, natte, matig voedselarme, zwak zure tot zure grond. In de winter kan wilde gagel met zijn wortels in het water staan. Wilde gagel komt binnen het voedselarme milieu voor op plekken met lokale kwel (met zuurstofrijk, jong grondwater) (Stowa,2014).

De brede wespenorchis (tabel 1) groeit voornamelijk in schaduwrijk milieu. Zij komt voor in allerlei bostypen op vrij droge tot vochtige, humusrijke, zure tot zwak basische grond (Stowa, 2014). Het prachtklokje is een plant van matig vochtige, voedselarme, kalkhoudende, lemige grond. De plant is geboden aan loofbossen, hakhoutbossen en tussen struweel en struikgewas. Kleine zonnedauw is een vochtminnende plant die soms tot in het water kan staan. De plant komt voor op zonnige, natte, voedselarme, zure grond. Voor het prachtklokje en de kleine zonnedauw ontbreekt geschikt habitat; de bossages in het plangebied staan blank of hebben nauwelijks ondergroei en er de graslandpercelen zijn te rijk (veel witbol) voor schrale vegetaties waar kleine zonnedauw voor kan komen.

Figuur 6. Brede wespenorchis aangetroffen in de berm van de Hurken (ten oosten van het plangebied).

Conclusie

Er komen beschermde plantensoorten voor in het plangebied (alleen tabel 1). Geen van de aangetroffen vaatplanten staat op de soortenlijst van de Wet Natuurbescherming (WN).

4.1.3 Grondgebonden zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat er geen zwaardere beschermde soorten in de regio rondom het plangebied voorkomen. Wel komen er algemene beschermde soorten zoals eekhoorn, konijn haas, mol, veldmuis, egel, vos, hermelijn en wezel (alleen tabel 1) voor in het plangebied (NDFF). Tijdens het veldbezoek zijn geen strikt beschermde grondgebonden zoogdieren aangetroffen. De das kan het plangebied echter gebruiken als foerageergebied. Echter blijkt uit de verspreidingsgegevens van de das in Brabant dat de soort meer noord- oostelijk van het plangebied voorkomt.

De dichtstbijzijnde waarneming bevindt zich op ruim 8 kilometer ten zuidoosten van het plangebied (schraapspoor uit 2015), daarvan gescheiden door grote arealen voor de das ongeschikt leefgebied. Het voorkomen van de das in het plangebied wordt dan ook uitgesloten.

Conclusie

Er komen geen zwaardere beschermde zoogdieren voor in het plangebied maar het plangebied kan mogelijk onderdeel zijn van het foerageergebied van de das.

4.1.4 Vleermuizen

De gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en meervleermuis (allen tabel 3) worden verwacht in het plangebied omdat deze soorten in de ruime omgeving voorkomen en het plangebied geschikt is als foerageergebied. De Tongelreep kan als vaste vliegrouete of foerageergebied dienen voor de meervleermuis. Enkele bomen in de aanwezige bossages bieden geschikte rust- en verblijfplaatsen van voor boombewonende soorten zoals ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis, in de vorm van spleten en gaten (vooral in de oude eiken).

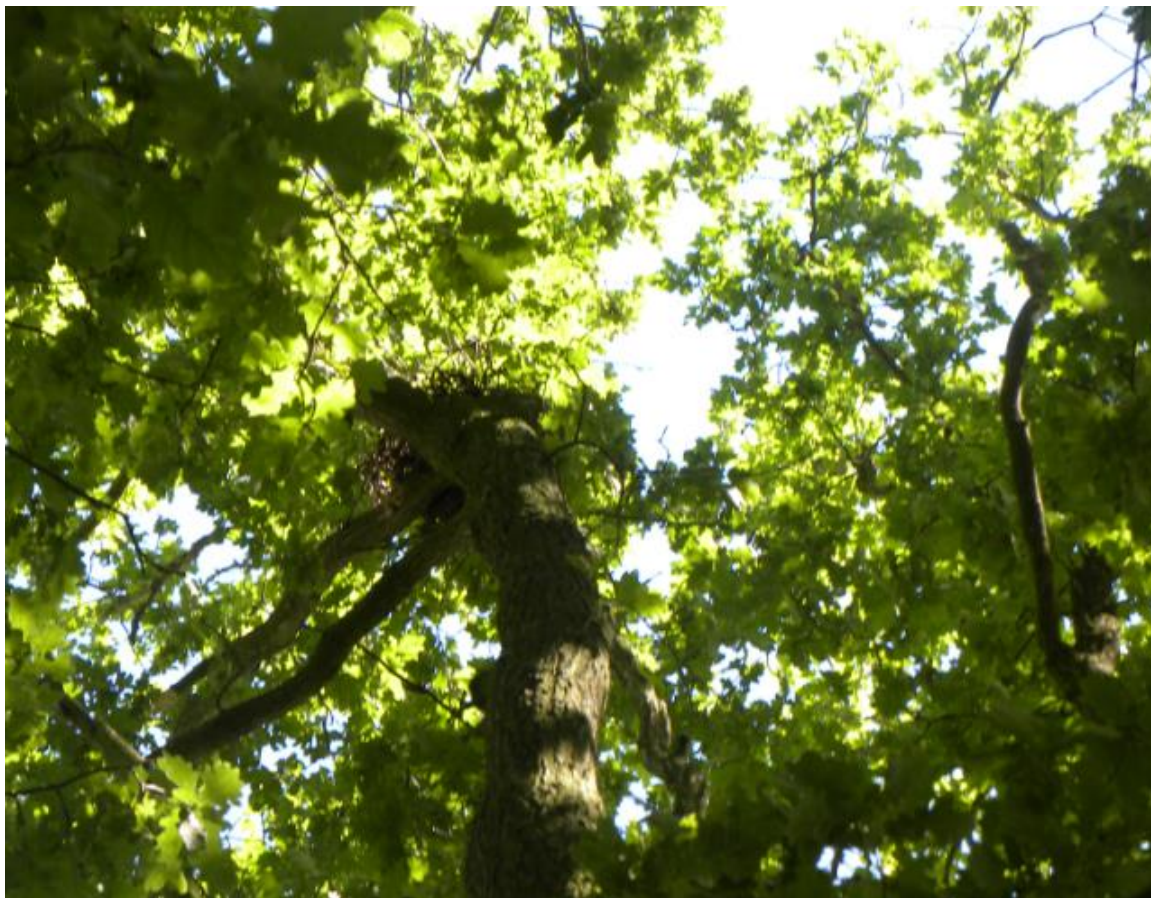
Conclusie

Laatvlieger, gewone en ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en meervleermuis worden foeragerend verwacht in het plangebied. Vaste verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen kunnen aanwezig zijn in de bossages in het plangebied.

4.1.5 Broedvogels

Van de broedvogelsoorten worden onder andere grauwe gans, meerkoet, dodaars, krakeend, slobbeend, ijsvogel, waterral, kuifeend, buizerd, boompieper, grasmus en zwarte kraai (NDFF, 2016) verwacht in het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn rietzanger, boompieper wilde eend, witte kwikstaart, meerkoet, grauwe gans, zwarte kraai en buizerd aangetroffen. Mogelijk komen verschillende algemene soorten als meerkoet en kuifeend tot broeden direct naast het plangebied. Verder gebruiken verschillende algemene soorten zoals de blauwe reiger de oeverzone naast het plangebied mogelijk als foerageergebied. Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. De buizerd is wel jgend gezien net buiten het plangebied, mogelijk kan de buizerd tot broeden komen in de bossages in het plangebied. Verder zijn er enkele spechtengaten aangetroffen en een oud kraaiennest (coördinaten; 162.097,376.737) in een van de 26 eiken in het zuiden van het plangebied.

Figuur 7. Oud kraaiennest aangetroffen in het plangebied.

Conclusie

Er komen verschillende vogelsoorten broedend voor in en direct nabij het plangebied. Er zijn geen jaarrond beschermde nesten aanwezig maar een buizerd zou wel tot broeden kunnen komen in het plangebied.

4.1.6 Reptielen en amfibieën

Uit de literatuur zijn waarnemingen bekend van de levendbarende hagedis (tabel 2), in de omgeving van het plangebied (NDFF, 2016) en van de alpenwatersalamander en poelkikker (RHDHV, 2009). Daarnaast worden de heikikker verwacht in de omgeving van het plangebied (RAVON 2016).

De levendbarende hagedis leeft bij voorkeur op enigszins vochtige heide of heide met vennen en in structuurrijke weg- en spoorbermen en ruigten. De heikikker komt vooral voor in vochtige heidegebieden, Maar ook in vochtige schraalgraslanden, duinvalleien, bosranden, langs meren en rivieren en in komkleigebieden. De aanwezigheid van laag struweel en hoge kruidige gewassen is hier van belang. De poelkikker is een zon- en warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde wateren. De oeverzone moet bij voorkeur goed begroeid zijn. En het water is vaak vrij omvangrijk of maakt deel uit van een groter complex van wateren. De poelkikker is een kritische soort, die houdt van voedselarm, schoon water. De alpenwatersalamander komt in Nederland in het zuiden en oosten voor, vaak in de buurt van bos en/of houtwallen. Hij heeft een voorkeur voor zandige leemgronden, waar hij voorkomt in beboste gebieden (loofbos) of kleinschalige landschappen met heggen en struwelen (Ravon, 2016) Hieruit blijkt dat levendbarende hagedis, heikikker en poelkikker eisen stellen aan hun leefgebied die niet typisch zijn voor wat er in het plangebied voorhanden is; voedselrijk grasland met enkele bomenrijen.

Het plangebied zal daarom geen belangrijk leefgebied voor deze soorten bieden. Tijdens het veldbezoek is een exemplaar van het groene kikker-complex aangetroffen. Mogelijk komen er ook nog andere algemeen voorkomende amfibiesoorten als bruine kikker en gewone pad voor in het plangebied. Er zijn geen reptielen aangetroffen maar deze worden wel verwacht.

Conclusie

Strikt beschermde (tabel 2 en 3-soorten) amfibieën en reptielen komen niet voor in het plangebied.

4.1.7 Vissen

De kleine modderkruiper (tabel 2), het biermpje (geen tabelsoort meer) en bittervoorn (tabel 3) worden verwacht in het plangebied. De kleine modderkruiper heeft voorkeur voor ondiepe wateren met een rijke plantengroei en een zandige of slibrijke bodem. De soort komt betrekkelijk algemeen voor in sloten, vaarten, kanalen en rivieren, maar ook in meren en plassen. De bittervoorn komt voor in sloten met plantenrijke oevers, in polders en in het rivierengebied. De bittervoorn is afhankelijk van zoetwatermossels voor de voortplanting. De voortplantingsperiode van de bittervoorn en de kleine modderkruiper loopt globaal van april tot juli. Het biermpje komt voor in kleine tot middelgrote stromende wateren met grindrijke, zandige bodem en schuilgelegenheid. Bij voorkeur wateren met geringe waterdiepte, stenige bodems en een middelmatige stroomsnelheid (0,2-0,5 m/s). Vooral in beken maar ook in kleine, langzaam stromende rivieren (Ravon, 2016).

De watergang in het plangebied heeft een zandige bodem met veel onderwaterbegroeiing. Tijdens het veldbezoek is de watergang uitgebreid bemonsterd op vissen. Hierbij zijn het biermpje en de kleine modderkruiper aangetroffen. Gerichte inventarisatie door Waterschap De Dommel in september 2016 heeft laten zien dat voor zover het onder de Flora- en faunawet beschermde soorten betreft alleen kleine modderkruiper in het plangebied aanwezig is (e-mail Mevr. I van der Laan d.d. 16-09-2016; de veldresultaten waren ten tijde van het schrijven van deze rapportage nog niet als rapportage beschikbaar)

In de bovenloop van de Tongelreep (het Belgische deel) komt de beekprik nog voor, in het Nederlandse bovenstroomse deel is de soort uitgestorven (RAVON,2013) Benedenstrooms bij de Achelse Kluis zijn in 2014 voor het eerst sinds de jaren '90 weer beekprikken aangetroffen (Waterschap de Dommel, 2016). Met de geplande ingreep wordt de Tongelreep ook meer geschikt en is kansrijk voor de beekprik.

Figuur 8. BERPJE aangetroffen in de Tongelreep in het plangebied.

Conclusie

De kleine modderkruiper is aangetroffen in de watergang

4.1.8 Ongewervelde dieren (dagvlinders, kevers, libellen, slakken e.d.)

In de regio rondom van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van streng beschermde insecten of overige ongewervelde fauna. Wel zijn er drie soorten die vallen onder de WN bekend uit de omgeving van het plangebied, namelijk de beekrombout, de bosbeekjuffer en de gevlekte glanslibel (libellennet, 2016 en NDFF). Tijdens het veldbezoek zijn de beekrombout en de weidebeekjuffer aangetroffen en is er geschikt habitat aangetroffen voor de bovengenoemde soorten in de vorm van een schrale vegetatie langs de oever van de Tongelreep (moerasvergeet-me-nietje en egelboterbloem, koninginnenkruid, echte valeriaan).

Conclusie

Binnen het plangebied zijn geen beschermde insecten of overige ongewervelde fauna aanwezig maar wel een drietal soorten die straks vallen onder de WN.

Figuur 9. Weidebeekjuffer aangetroffen in het plangebied.

4.2 Conclusies relevante soortgroepen

In Tabel 4 staat weergegeven welke soorten in ieder geval voorkomen en welke soorten mogelijk kunnen voorkomen in het plangebied. Soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet zijn hierin niet opgenomen. Zij genieten slechts een lichte bescherming (zie ook hoofdstuk 2), wat o.a. inhoudt dat – in geval van overtreding van de Ffwet – ontheffing niet nodig is bij ruimtelijke inrichtingsprojecten.

Tabel 4: Mogelijk voorkomende beschermde soorten van de Flora- en faunawet (Tabel 2 3n 3) in of nabij het plangebied, op basis van beschikbare verspreidingsinformatie en veldbezoek.

Soortgroep	Mogelijk aanwezig (?)	Mogelijk voorkomende soorten	Beschermingscategorie
Vaatplanten	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Grondgebonden zoogdieren	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vleermuizen	Ja	Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en meervleermuis (alleen foeragerend)	Tabel 3
Vogels	Ja	soorten als wilde eend, slobbeend, witte kwikstaart, buizerd en boompieper.	Tabel 3
Reptielen en amfibieën	Nee	N.v.t.	N.v.t.
Vissen	Ja	Kleine modderkruiper	Tabel 2
Ongewervelde soorten	Ja	Bosbeekjuffer en beekrombout	WN

In het hierna volgende Hoofdstuk 5 worden de mogelijke effecten van de voorgenomen activiteiten beschreven op de soorten die (mogelijk) voorkomen binnen de invloedssfeer van het project. De soorten en soortgroepen waarvan het voorkomen is uitgesloten worden niet verder behandeld in deze rapportage.

4.3 Natuurbeschermingswet 1998

4.3.1 Bepaling van te toetsen effecten

De effectenindicator zoals opgesteld door het Ministerie van Economische Zaken geeft een negentiental mogelijke effecten waarmee in ieder geval rekening gehouden moet worden ten aanzien van onder de Natuurbeschermingswet 1998 beschermde waarden. Deze 19 storingsfactoren vormen de basis voor deze toetsing. Hieronder wordt per storingsfactor afgewogen op deze wel of niet relevant is in het kader van onderhavige toetsing.

Ruimtebeslag (1)

Het plangebied ligt binnen de begrenzing van natura 2000 gebied Leenderbos, Grootte Heide & de Plateaux. Echter is het enige wat binnen het plangebied begrensd is als Natura 2000 gebied de Tongelreep zelf. De Tongelreep zelf zal blijven bestaan en niet in omvang afnemen waardoor effecten als gevolg van ruimtebeslag op voorhand worden uitgesloten. Wel zal de Tongelreep anders gaan meanderen en een andere profielbreedte krijgen. Hierdoor verandert dus de ligging en het profiel, maar niet het leefgebied voor de doelsoorten als dusdanig.

Versnippering (2)

De Tongelreep is begrensd als Natura 2000 gebied maar zal niet doorbroken worden of losgeknipt worden van het gehele Natura 2000 gebied Leenderbos, Grootte Heide & de Plateaux of zullen er fysieke barrières in de beek komen voor de doelsoorten. Hierdoor kunnen negatieve effecten als gevolg van versnippering op voorhand worden uitgesloten.

Verzuring en vermessing door stikstof uit de lucht (3&4)

Het vergraven van grond voor het laten hermeanderen van de Tongelreep zal op kleine schaal transport en inzet van machines vragen wat zorgt voor tijdelijke toename van depositie van stikstof. Echter is de inrichting dusdanig kortdurend en op kleine schaal dat de effecten van stikstofdepositie waarschijnlijk niet meetbaar zullen zijn. Daar komt bij dat de Tongelreep een stromend water habitat is, welke aan de ene kant maar beperkt gevoelig is voor stikstof, en aan de andere kant door de stroming de extra stikstof heel snel weer uit het systeem wegstroomt. Echter leert onze ervaring uit andere projecten dat effecten als gevolg van lokale stikstofdepositie niet op voorhand uitgesloten worden, mede doordat de werkzaamheden op de rand van het Natura 2000 gebied Leenderbos, Grootte Heide & de Plateaux plaats zullen vinden. Het inzichtelijk maken van de gevolgen van stikstofdepositie kan aan de hand van een Aeriusberekening.

Verzoeting, verzilting en verontreiniging (6,7 & 8)

De Tongelreep die door het plangebied stroomt, is begrensd als Natura 2000 gebied. Er wordt echter niet voorzien in lozingen op het oppervlaktewater of andere vormen van ingrepen in de waterkwaliteit. Effecten van verzoeting, verzilting en verontreiniging kunnen op voorhand uitgesloten worden.

Verdroging, vernatting, verstoring waterhuishouding (9,10, 11 &12)

De herinrichting van het plangebied leidt niet tot onttrekking van grondwater dan wel lozingen op het oppervlaktewater. Hierdoor kunnen negatieve effecten als gevolg van verdroging op voorhand worden uitgesloten. De waterhuishouding wordt wel aangepast door de inrichting en kan zorgen voor plaatselijke vernatting, maar dit wordt niet gezien als een verstoring voor de leefgebieden van de doelsoorten maar als een ook voor deze soorten gewenst resultaat van de inrichting.

Verstoring door geluid (13)

Er zal geen geluidbelasting optreden in de gebruikssituatie. Wel zal er tijdens de aanleg tijdelijk sprake zijn van geluidbelasting door in te zetten materieel waardoor vissen mogelijk uitwijken. Dit is echter zeer tijdelijk waardoor blijvende effecten op voorhand uitgesloten kunnen worden, mits er buiten het voortplantingsseizoen wordt gewerkt.

Verstoring door licht (14)

De werkzaamheden voorzien niet in het aanbrengen van permanent verlichting. Tijdens de werkzaamheden zal er geen gebruik worden gemaakt van verlichting waardoor effecten als gevolg van lichtverstoring uitgesloten kunnen worden.

Verstoring door trillingen (15)

Er zullen mogelijk trillingen ontstaan tijdens de aanlegwerkzaamheden als gevolg van transport en inzet van zwaar materieel (mobiele kranen en dumpers). Door gebruik van rijplaten en rijroutes verder weg van de beek worden deze mogelijke effecten verder beperkt. De resterende effecten zijn zeer tijdelijk en de soorten die voorkomen in de Tongelreep kunnen tijdelijk uitwijken naar het meer noordelijke deel van de Tongelreep waardoor blijvende effecten van trillingen vermeden kunnen worden.

Optische verstoring (16)

Tijdens de werkzaamheden zal er sprake zijn van optische verstoring. Dit zal vooral tijdelijk effect kunnen hebben op de broedvogels, zie bijlage 1 voor de doelsoorten. Echter doordat de werkzaamheden in de directe omgeving van de Tongelreep plaatsvinden en niet in het grote bosgebied en heideterrein van het Natura 2000 gebied, zullen de effecten van de optische verstoring voor doelsoorten niet significant zijn. Daarnaast zal gewerkt worden volgens de condities van een ontheffing Flora- en Faunawet / WN of gedragscode waardoor effecten op broedvogels voorkomen zullen worden.

Verstoring door mechanische effecten (17)

Tijdens de werkzaamheden zal er sprake zijn van mechanische effecten. Dit zal vooral tijdelijk effect hebben op de broedvogels en mogelijk de vissen, zie bijlage 1 voor de doelsoorten. Er gaat bestaand leefgebied verschoven worden, waardoor de leefgebieden van broedvogels en vissen tijdelijk veranderen. Dit zorgt voor tijdelijke effecten op de twee soortgroepen. Echter doordat er in de aangelegde situatie nieuw en geschikt leefgebied voor beide soortgroepen terugkomt, zullen de effecten niet significant en niet blijvend zijn. De vissen zijn daarnaast mobiele soorten waardoor wordt verwacht dat er voldoende alternatief leefgebied is, ten tijde van de inrichtingswerkzaamheden waardoor effecten voorkomen kunnen worden.

Verandering in populatiedynamiek, bewuste verandering van soortensamenstelling (18,19)

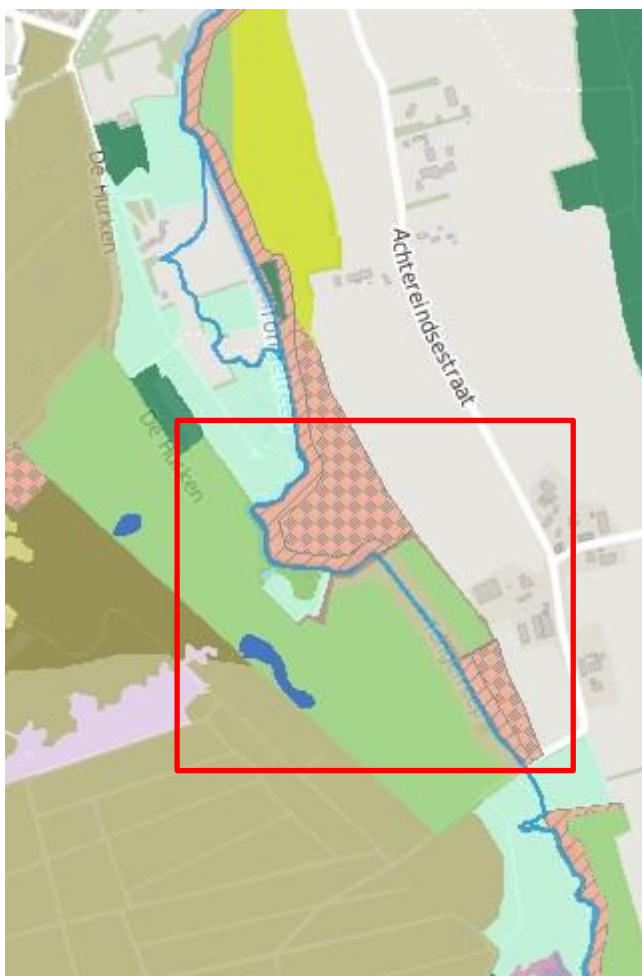
De voorziene inrichtingsmaatregelen voorzien niet in de bewuste verandering van de soortensamenstelling of de populatiedynamiek; de ingreep is zeer kleinschalig en lokaal; effecten als gevolg van veranderingen in dynamiek en samenstelling worden niet verwacht.

4.3.2 Samenvatting te toetsen effecten

Tijdens de inrichtingswerkzaamheden zal er sprake zijn van mechanische effecten, effecten als gevolg van lokale stikstofdepositie en optische verstoring.

4.4 Nationaal natuurnetwerk

Het plangebied maakt onderdeel uit van het Nationaal Natuurnetwerk. Het plangebied bestaat uit bestaande natuur en te realiseren natuur; er is beek begeleidend bos (lichtblauw) en vochtig hooiland aanwezig (lichtgroen) en een laan (beige). Er ligt verder een zoekgebied voor natuurwaarden binnen het plangebied (roze) en mogelijke locaties voor poelen (donkerblauw). De voorgenomen ingreep draagt bij aan het bereik van de natuurdoelen van het NNN. Verder grenst er aan het plangebied een locatie met kruiden en faunarijck grasland (limegroen). Het plangebied kruist verder geen verbindingzones. Hiermee kan op voorhand gesteld worden dat de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied niet leiden tot een significant effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van gebieden opgenomen in het Nationaal natuurnetwerk. De werkzaamheden zorgen juist ook voor een realisatie van de natuurdoelen van het NNN.

Figuur 10. NNN binnen de begrenzing van het plangebied (rode kader).

4.5 Boswet

De gemeente Waalre heeft een Lijst Waardevolle bomen met beschermde houtopstand vastgesteld. De kaart met bijbehorende registeren worden iedere 5 jaar beoordeeld en iedere 10 jaar herzien. Deze twee documenten bevatten een samenvattend geheel van alle waardevolle boomvlakken, boomstructuren en waardevolle houtopstanden. De bomen in het plangebied vallen niet onder de lijst met waardevolle bomen.

Voor het vellen van bomen binnen het plangebied (is buiten de bebouwde kom) geldt dat er minimaal 5 dagen voor de voorgenomen werkzaamheden een melding moet worden gedaan voor bomen met een diameter tot 60 centimeter. Voor het vellen van bomen met een grotere omvang (deze zijn aanwezig in het plangebied, onder ander in het groepje eiken langs de Tongelreep) moet er een omgevingsvergunning aangevraagd worden (gemeente Waalre, 2016).

4.6 Samenvatting beschermde natuur in en rond het plangebied

Het plangebied valt binnen de begrenzing van NNN maar er hoeft geen beoordelingskader doorlopen te worden omdat de waarden en kenmerken van NNN niet worden aangetast door de werkzaamheden. Daarnaast geldt de Boswet binnen het plangebied voor het vellen van bomen die buiten de uitzondering vallen. De bomen binnen het plangebied vallen verder niet onder de waardevolle bomenlijst van gemeente Waalre. Er is een omgevingsvergunning nodig voor de kap van de bomen (enkele eiken in het plangebied) met een grotere omvang dan 60 cm.

5 Effectbeoordeling

5.1 Flora en-faunawet

5.1.1 Vleermuizen

Door licht en optische effecten kunnen vleermuizen worden verstoord; echter doordat er niet 's avonds of 's nachts wordt gewerkt kunnen effecten op foeragerende vleermuizen uitgesloten worden. Wanneer er bomen geveld gaan worden die geschikt zijn als vaste verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen als de ruige dwergvleermuis en de rosse vleermuis kunnen er effecten optreden; hier is echter geen sprake van (med. Mevr. I van de Laan).

Effecten op vleermuizen zijn niet aan de orde. De gunstige staat van instandhouding komt niet in gevaar.

5.1.2 Broedvogels

Door geluid, licht en optische effecten kunnen broedende vogels worden verstoord. Het broedseizoen valt voor veel soorten ongeveer binnen de periode half februari tot diep in september, maar ook daar buiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen.

Effecten op broedvogels zijn uit te sluiten wanneer er wordt gewerkt buiten het broedseizoen of met ecologische begeleiding en er geen bomen gekapt gaan worden met jaarrond beschermde nesten.

5.1.3 Vissen

De werkzaamheden hebben ook betrekking op het natte profiel, hetgeen kan leiden tot negatieve effecten op de kleine modderkruiper.

Effecten op de kleine modderkruiper kunnen voorkomen worden door te werken volgens een door het ministerie van economische zaken goedgekeurde gedragscode, bijvoorbeeld de gedragscode van de Unie van waterschappen.

Wanneer aantoonbaar wordt gewerkt volgens een door het ministerie van economisch zaken goedgekeurde gedragscode, wordt de gunstige staat van instandhouding van de kleine modderkruiper niet aangetast en is een ontheffing onder de Flora- en faunawet niet aan de orde.

5.1.4 Ongewervelde dieren

De beekrombout en de bosbeekjuffer, beiden beschermd onder de Wet Natuurbescherming, zijn aangetroffen in het plangebied. Beide soorten gebruiken de waterbodem en het natte profiel voor het voltooien van een deel van hun levenscyclus. Omdat de werkzaamheden ook in het natte profiel plaatsvinden, kunnen negatieve effecten ten aanzien van beide soorten optreden.

Negatieve effecten zijn te voorkomen door de opgehaalde beekbodem te zeven en de aanwezige macrofauna onder ecologische begeleiding over te zetten naar geschikt habitat waar geen werkzaamheden zijn voorzien.

5.2 Natuurbeschermingswet 1998

Tijdens de inrichtingswerkzaamheden zal er sprake zijn van mechanische effecten en optische verstoring. Vooral voor broedvogels en vissen zal dit relevant zijn. Door te werken buiten het broedseizoen of met ecologische begeleiding kunnen effecten op broedvogels worden voorkomen, zeker gezien de tijdelijkheid van de ingreep.

6 Conclusie en vervolgstappen

- Er zijn een aantal zwaarder beschermde soorten aanwezig in het plangebied, waaronder vleermuizen, broedvogels en kleine modderkruiper. Door het treffen van maatregelen kunnen eventuele negatieve effecten op voornoemde soorten volledig worden gemitigeerd. Hierdoor wordt overtreding van onder de Flora- en faunawet geformuleerde verbodsbepalingen voorkomen. Dit geldt ook voor de We Natuurbescherming.
- Het plangebied ligt in het Natura 2000- gebied 'Leenderbos, Grootte heide & de Plateaux en is onderdeel van het Nationaal natuurnetwerk. Er hoeft echter geen natuurbeschermingswetvergunning aangevraagd te worden omdat de effecten op doelsoorten (broedvogels en vissen) niet significant of blijvend zijn. Verder worden de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN niet aangetast. De werkzaamheden zorgen daarnaast ook voor een realisatie van de natuurdoelen van het NNN.
- De boswet is geldig in het plangebied en er geldt een kapmeldplicht en het aanvragen van een omgevingsvergunning voor het vellen van bomen die buiten de uitzonderingen van de Boswet vallen of een grotere omvang hebben dan 60 cm.

Vervolgstappen

- Eventueel uitvoeren van een aeriusberekening om de effecten van stikstofdepositie inzichtelijk te maken in het kader van de Natuurbeschermingswet.
- Kapmelding doen en omgevingsvergunning aanvragen bij kap van bomen met omvang groter dan 60 cm in het kader van de Boswet.

Literatuur

Rapporten

Royal Haskoning, 2009, Voortoets en Quicksan herinrichting Tongelreep

Soortprotocol Flora en faunawet brede wespenorchis, 2014, Stowa

Gedragscode Flora-en faunawet voor waterschappen, 2011, Unie van Waterschappen

Naar duurzame populaties beekprik in Noord-Brabant, 2013, voorbereidingsstudie herintroductie, RAVON

Internet:

- <http://www.ravon.nl/>, geraadpleegd op 24 juni
- <http://www.libellennet.nl/> geraadpleegd op 24 juni
- http://www.floravannederland.nl/planten/vlottende_waterranonkel geraadpleegd op 24 juni
- [NDFF.nl/](http://www.ndff.nl/), geraadpleegd op 22 juni
- <http://kaartbank.brabant.nl/viewer/app/natuurbeheerplan>, geraadpleegd op 23 juni
- <http://glwaalre.nl/wp-content/uploads/2009/08/Brief-53984-eindconceptlijstwaardevollebomen.pdf>, geraadpleegd op 23 juni
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/default.aspx?main=gebieden>, geraadpleegd op 27 juni

Bijlage 1

Instandhoudingsdoelstellingen

Habitattype	EU-code	Prioritair	Staat van Instandhouding ¹	Doelstelling oppervlakte ²	Doelstelling kwaliteit ²
Stuifzandheide met struikheide	H2310	Nee	--	=	>
Zandverstuivingen	H2330	Nee	--	=	>
Zwakgebufferde vennen	H3130	Nee	-	>	>
Zure vennen	H3160	Nee	-	>	>
Beken en rivieren met waterplanten	H3260A	Nee	-	>	>
Vochtige heide	H4010A	Nee	-	>	>
Droge heide	H4030	Nee	--	>	>
Jeneverbessenstruwelen	H5130	Nee	-	=	=
Glanshaverhooilanden	H6510A	Nee	-	>	>
Actieve hoogvenen	H7110B	Ja	--	=	=
Pioniervegetaties met snavelbiezen	H7150	Nee	-	=	=
Galigaanmoerassen	H7210	Ja	-	=	=
Hoogveenbossen	H91D0	Ja	-	=	=
Beekbegeleidende bossen	H91E0C	Ja	-	>	>

¹: +:Gunstig; -: Matig ongunstig; --: Zeer ongunstig

²: =: Behoud; >: Uitbreiding

Soort	EU-code	Prioritair	Staat van Instandhouding ¹	Doelstelling oppervlakte ²	Doelstelling kwaliteit ²	Doelstelling populatie ²
Gevlekte witsnuitlibel	H1042	Nee	--	>	>	> (500 volwassen individuen)
Beekprik	H1096	Nee	--	=	=	=
Bittervoorn	H1134	Nee	-	=	=	=
Kamsalamander	H1166	Nee	-	=	=	=
Drijvende waterweegbree	H1831	Nee	-	>	>	>

¹: +:Gunstig; -: Matig ongunstig; --: Zeer ongunstig

²: =: Behoud; >: Uitbreiding

Soort	EU-code	Staat van Instandhouding ¹	Doelstelling omvang leefgebied ²	Doelstelling kwaliteit leefgebied ²	Omvang populatie
Nachtzwaluw	A224	-	=	=	30 paren
Boomleeuwerik	A246	+	=	=	50 paren
Roodborsttapuit	A276	+	=	=	60 paren

¹: +: Gunstig; -: Matig ongunstig; - -: Zeer ongunstig

²: =: Behoud; >: Uitbreiding